

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-11-27

Närvarande: F.d. justitieråden Gustaf Sandström och Lena Moore samt justitierådet Anders Eka.

En utvidgning av kapningsbrottet

Enligt en lagrådsremiss den 16 november 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Martin Rhodin.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagrådsremissens förslag innebär att straffansvaret för kapning ska utvidgas till att omfatta den som olovligen med tekniskt hjälpmedel kapar luftfartyg eller andra transportmedel. Vidare föreslås att bestämmelsen utvidgas så att även lätta lastbilar ska ingå bland de transportmedel som kapningsbrottet omfattar.

Förslaget om utvidgning till kapning med tekniskt hjälpmedel har varit föremål för sedvanlig remissbehandling genom remittering av

betänkande och senare också av utkast till lagrådsremiss. Förslaget om att utvidga det straffbara området till att även omfatta kapning av lätta lastbilar har däremot inte remitterats. Bakgrunden till förslaget är att två remissinstanser framfört att även lätta lastbilar bör omfattas av straffansvaret för kapning. Någon möjlighet för övriga remissinstanser att lämna synpunkter i den delen har således inte funnits.

I 7 kap. 2 § regeringsformen föreskrivs vissa krav på beredningen av regeringsärenden. Behövliga upplysningar och yttranden ska inhämtas från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också inhämtas från kommuner i den omfattning som behövs. Även sammanslutningar och enskilda ska ges möjlighet att yttra sig i den omfattning som behövs.

Det förhållandet att förslaget om att utvidga det straffbara området till att även avse lätta lastbilar inte på sedvanligt sätt har remitterats väcker frågan om regeringsformens beredningskrav är uppfyllt. Sett till kapningsbrottets utformning i dess helhet kan den föreslagna förändringen anses som begränsad. Utvidgningen till lätta lastbilar medför samtidigt att en stor mängd transportfordon som dagligen används i samhället potentiellt kan bli föremål för kapning. Lätta lastbilar transporterar många gånger attraktiva varor, vilket inte sällan gör att tillgreppsbrott och annan förmögenhetsbrottslighet riktas mot sådana fordon. Lagrådet har i samband med tidigare ändringar av kapningsbrottet pekat på de straffrättsliga konkurrensfrågor som kan uppstå mellan detta brott och övriga bestämmelser i brottsbalken (se prop. 1989/90:130 s. 82 och prop. 2002/03:38 s. 152). Genom den utvidgning som nu föreslås ökar risken för att sådana frågor uppkommer i rättstillämpningen.

Lagrådsremissen behandlar inte frågeställningen. Genom att förslaget inte remitterats i denna del har myndigheter och andra inte heller haft anledning att yttra sig över konkurrensfrågorna.

Det finns således skäl att ifrågasätta om regeringsformens krav på inhämtande av behövliga upplysningar och yttranden är uppfyllt. Med tanke på att det sammantaget är fråga om en begränsad utvidgning av det straffbara området har Lagrådet emellertid stannat för att inte avstyrka förslaget. För det fall ytterligare förändringar av kapningsbrottet aktualiseras i framtiden bör konkurrensfrågorna bli föremål för särskild uppmärksamhet.